

Mellékletek:

Domján János (1843-1917) jegyzői pályafutása Gyón községben

Előjáróban szükséges arra emlékeztetni, hogy a Tisztelt Értéktár Bizottság a mintaadó életutak egész sorát tárgyalta már, de az eddigi javaslatokban elenyésző a közigazgatásban tevékenykedők aránya, illetve a mégis létező néhány precedens esetében az előterjesztés más, egyéb irányú ténykedésre irányult, lásd jellemzően Székely József, Sári főjegyzője esetét. Indokolt tehát a közigazgatás terén is keresni és megörökíteni a jó példákat.

A Domján-család kecskeméti ágából származó Domján János ügyvéd joggyakorlatát megszakítva 1870. április 25-én közigazgatási pályára lépett, és elfoglalta Gyón község jegyzői, majd főjegyzői állását. Életútjáról tudható, hogy 1843-ban, Kecskeméten, gazdálkodó birtokos szülőktől született. Elemi iskoláit és a gimnáziumot Kecskeméten végezte, ahogyan a jogot is a kecskeméti jogakadémián tanulta, míg a bírói vizsgát az 1869. évben a pesti egyetemen tette le. Képességei a közigazgatás területén kiválóan érvényesültek, nemcsak saját községe megalapítására, de a járás és a megye teljes elismerése mellett gyakorolta tevékenységét. Gyónon alapított családot, elsőként Hankovszky Teréziát (1850-?) vette nőül 1870-ben, s a házasságból már a következő évben fiúgyermek született: Domján Árpád (1871-1925). Másodjára 1878-ban házasodott, a kecskeméti Szappanos Máriával (1858-1930) lépett frigyre, akinek édesapja Szappanos Sándor (1828-1911) földbirtokos, városi törvényhatósági bizottsági tag, 48-as honvéd, míg édesanyja Tasnády Székely Klára volt. Gyón község jegyzőházában éltek, és az első házasságból származó Árpád mellett további öt gyermeket neveltek. A három leány: Mária (1879—1974, Balásfalvi Kiss Lászlóné); Teréz (?-?, Szellner Ferencné); Vilma (1889-1947, Garzó Sándorné). A két fiú: Gyula (1881-1917, felesége dabasi Halász Erzsébet) és Dezső (1886-1914).

Domján János folyamatosan jó kapcsolatot ápolt a rokonsággal, gyermekeit is Kecskeméten, a reformátusoknál iskoláztatta. Családja rendszeres résztvevője volt az ottani báloknak, amelyet a korabeli tudósítások tanúsítanak. Jelentős érdemeket szerzett a dalárda alapításában és kezdeti működésében. Mindezt úgy, hogy a gyóni közéletnek is aktív, meghatározó részese volt:

- 1874-ben Tar Pál bíróval egyetemben panaszt tett a még mindig német nyelven író katonai levelek miatt, s ez az észrevétel Szende Béla honvédelmi miniszterhez, és a korabeli lapok hasábjaira is eljutott.

- A karitatív gyűjtési listákon egész életében rendszeres adományozó, a jó ügyek támogatója. Nevét természetesen a kecskeméti Kossuth-szobor adakozói között is megtaláljuk.

- 1877-ben kezdeményező szerepet játszott a vármegyei községi jegyzők egyletének alapításában.

- 1884-ben a „Kun-Szentmiklós-Dabas vidéki takarékpénztár” igazgatósági tagjává választották.

- 1904 szeptemberében a község nevében köszöntette a missziós utakról hazatérő gróf Vay Pétert, akit lelkes ünnepléssel fogadtak.

- Fényképfelvételek örökítik, hogy a Vayak, Halászok, Zlinszkyek mellett a Domján család több tagja baráti kapcsolatban állt az ifjú költővel, Gyóni (Áchim) Gézával is.

- 1908 májusában a Pesti Hírlap a község eredményeit egyenesen a főjegyző úr működésével hozta összefüggésbe: „Néhány évvel ezelőtt még kis, jelentéktelen község volt a pestmegyei Gyón, Alsó-Dabasnak mintegy filiája. Évről évre gyarapodott, terjeszkedett azonban, s ma már

virágzó, rendes, csinos község, amely különösen gyönyörű, homokszőlő telepei által tűnik ki. Lakossága helyes, józan magyar nép, amely szorgalma és intelligenciája által válik ki a megyében. Ebben az előhaladásban nagy része van Domián Jánosnak, a főjegyzőnek, aki (...) ernyedetlen buzgalommal viszi a „falú pennáját“.

- Pályájának értékelésénél az is számba veendő, hogy elsőszülött fiából szintén jegyzőt nevelt, Domián Árpád a szomszédos Alsódabas jegyzője, majd főjegyzője tisztségét töltötte be. Mária és Vilma leányai pedig jegyzőfeleségek lettek.

- A törvényesség öreként negyven évig szolgálta a gyóniakat. Jubileuma alkalmából, tiszteletére a jegyzői egyesület 1910. április 23-án Alsódabasra díszközgyűlést hívott össze, ahol az egyesület alelnöke arany tollat és emlékkiratot nyújtott át az ünnepeltnek. Másnap Gyón község képviselőtestülete ezüst babérkoszorúval tisztelte meg népszerű jegyzőjét.

- A következő évben – bőven túl a hatvanon, a hetvenhez közelítve – a főjegyzői széket átadta vejének, Garzó Sándornak, és egyúttal a jegyzői lakot elhagyva visszaköltözött Kecskemétre.

- 1917. július 23-án intette őt magához az Úr, de még előtte két fia halálát is megkellett érnie. Az első világháború kezdete után néhány hónappal, 1914. november 23-án dr. Domián Dezső vasúti fogalmazó, tartalékos hadnagy a szerbiai Borak településen szenvedett hősi halált, majd 1917. február 13-án a dabasi Halász családba nősült Domián Gyula, Pest vármegye árvaszékének ülnöke hunyt el mindössze 35 évesen, két kiskorú gyermeket hagyva özvegyére.

- Domián János családszeretetét, képességeit jól jellemzi, hogy a háborús körülmények nehézségei ellenére még a halála előtti hónapokban Szerbiából hazahozatta Kecskemétre legkisebb fia koporsóját.

- Síremléke a kecskeméti református temetőben található. Sorsszerű, hogy halálának hírért a kecskeméti lapok Gyóni Gézáéval együtt, egy napon, egy oldalon közölték.

- 1919 december végi sajtóhíradásból tudható, hogy özvegye a jegyzői jubileum alkalmából kapott tárgyi relikviákat karitatív célra, az oroszországi magyar hadifoglyok hazaszállítására adományozta: „Oroszországi foglyaink hazaszállítására: aranyat-ezüstöt: Özv. Domián Jánosné 1 db ezüst koszorú, 1 db arany gyűrű, 1 db aranyozott ezüst tollszár, 1 db nagy ezüstérem. (...) A mai adományok közül kiemeljük özv. Domián Jánosné adományaként szereplő 1 db értékes ezüst babérkoszorút, amelyet férje néh. Domián János, Gyón község érdemes jegyzője 40 éves szolgálatának emlékéül kapott Gyón község közönségétől 1910-ben. A lelkes magyar matróna, aki két derék fiát vesztette el a háborúban, most ezt az értéket, valamint azt az ezüst tollat is, amelyet férje ugyanez alkalommal az alsódabasi járás jegyzőkarától kapott, — a foglyok hazahozatalára adományozta.”

Domián János Gyón község nótáriusaként mintaadó közigazgatási pályát futott be több, mint negyvenéves szolgálatával. A község lakosain túl járási, ill. megyei szinten is kivívta kollégái és felettesei elismerését. Életútja értékes adaléka helytörténetünknek, és jelentős gyarapítója értéktárunk kulturális örökség kategóriájának is.

Bibliográfia

Magyar Újság: Újdonságok – Gyón község nevében... 1874. október 1. p. 2.

Ellenőr: A pest-kiskunmegyei jegyzőkhöz... 1877. december 27. p. 3.

Központi Értesítő: Kivonat a magyarországi kereskedelmi cégjegyzékekből. 1884. július 6. p. 443.

Kecskeméti Nagy Képes Naptár 1893: Domián János (portréfotóval). p. 164.

Kecskemét: Újdonságok – Kossuth szobor-bizottság (adakozás). 1895. május 19. p. 3.

Budapest: Március tizenötödike – A vidéken – Gyón. 1901. március 19. p. 3.
Budapesti Hírlap: Vay Péter gróf hazatérése. 1904. szeptember 21. p. 8.
Kecskeméti Nagy Képes Naptár 1906: Tanulótársak találkozója negyven év után. pp. 273-278.
(csoportképpel)
Pesti Hírlap: Gróf Vay Sándor utcája. 1908. május 28. p. 13.
Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye Hivatalos Lapja: Kimutatás. 1908. december 31. p. 6.
Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye Hivatalos Lapja: Jegyzői jubileum. 1910. április 28. p. 159.
(v. s.) [Vay Sándor]: „Hősök halála...” Pesti Hírlap, 1915. január 3. p. 33.
Kecskeméti Lapok: Halálozás – Domián Gyula. 1917. február 21. p. 3.
Kecskeméti Lapok: Dr. Domián Dezső. 1917. május 10. p. 3.
Kecskeméti Lapok: Dr. Domián Dezső temetése. 1917. május 12. p. 2.
Kecskeméti Lapok: Halálozás – Domián János. 1917. július p. 3.
Kecskeméti Közlöny: Lapunk útján befolyt hazafias adományok - Oroszországi foglyaink hazaszállíttatására: aranyat-ezüstöt... 1919. december 31. p. 2.
Kecskeméti Közlöny: Gyász hír – özv. Domián Jánosné Szappanos Mária. 1930. szeptember 26. p. 5.
(V. F.) [Valentyik Ferenc]: Domián János. In: Czagányi László (szerk.): Ezer dabasi pillanat. Pressman Bt., Dabas, 2010. pp. 272-273; fotókkal.
(V. F.) [Valentyik Ferenc]: Domián János, Gyón község nótáriusa. 2023. november. pp. 26-27.

Összeállította: Valentyik Ferenc